

Бухтіарова, А. Г. Проблема моральної відповідальності органів банківського нагляду в побудові ефективної системи страхування депозитів [Текст] / А. Г. Бухтіарова // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : збірник тез доповідей XIV Всеукраїнської науково-практичної конференції (24-25 жовтня 2013 р.) : в 2 т. - Суми : ДВНЗ "УАБС НБУ", 2013. - Т. 2. - С. 97-98.

А. Г. Бухтіарова, аспірант
ДВНЗ "Українська академія банківської справи НБУ"

ПРОБЛЕМА МОРАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ОРГАНІВ БАНКІВСЬКОГО НАГЛЯДУ В ПОБУДОВІ ЕФЕКТИВНОЇ СИСТЕМИ СТРАХУВАННЯ ДЕПОЗИТІВ

Банки є найважливішими фінансовими інститутами в ринковій економіці, проте як би багато не висувалося аргументів про необхідність існування банків у високотехнологічному суспільстві, всі вони потребують чіткого і регламентованого нагляду з боку державних органів влади.

Природним завданням національної системи страхування депозитів є публічне визнання державою або організацією, якій держава делегує свої повноваження, зобов'язань щодо забезпечення збереження грошових коштів у кредитних установах, що мають державні ліцензії на здійснення банківської діяльності. Але слід зазначити, що якими б великими фінансовими ресурсами не володіла ця система, без ефективно працюючої організації, що займається наглядом і регулюванням банківської діяльності, система страхування депозитів нормально працювати не зможе.

На жаль, через відсутність великого періоду існування ринкових відносин у сучасній Україні практично не вивченим є питання про моральну відповідальність органів банківського нагляду і регулювання за прийняття підконтрольними ним суб'єктами рішень, втрати від яких є потенційно захищеними. Питання моральної відповідальності полягає в тому, що, приймаючи рішення про підтримку тієї чи іншої ланки фінансової мережі, особа, яка приймає таке рішення, ставить тим самим інші ланки у нерівне становище.

Як показує практика, найчастіше органи грошово-кредитного регулювання намагаються врятувати банки "too big to fall", або, відповідно до сучасної термінології, "системоутворюючі" банки. І в цих умовах завданням системи стає страхування депозитів, тобто моральна відповідальність за захист економічних інтересів тих, хто розглядає свої відносини з банком не з точки зору отримання підприємницького доходу, що само собою має на увазі прийняття на себе того чи іншого рівня ризику, а тільки як інструмент заощадження.

Етичні норми диктують органам банківського нагляду і регулювання необхідність розробки чітко встановлених критеріїв, відповідно до яких банківські менеджери, які допустили в силу непрофесіоналізму чи інших мотивів дії, що спричинили істотну шкоду для вкладників і/або акціонерів

банку, не зможуть надалі працювати на відповідальних посадах у кредитних організаціях. Світовий досвід відкликання банківської ліцензії та банкрутства комерційних банків не дає чіткої тенденції, що дозволяє стверджувати про ефективність жорсткої або ліберальної позиції органів банківського нагляду і регулювання. Єдине, про що можна говорити з повною впевненістю: не можна розглядати систему страхування депозитів як панацею від всіх потенційних хвороб банківської діяльності. Ні система страхування депозитів, ні інші елементи стабілізації банківської системи не тільки не покажуть свою дієвість, але ще більш збільшать кількість витрат, спрямованих на ліквідацію наслідків фінансової кризи.

Для створення ефективної системи ринкової дисципліни необхідно створити механізм безумовної відповідальності капіталу банку за можливими збитками та встановити ліміт страхування депозитів для дрібних вкладників.

На жаль, подібного роду заходи будуть безрезультатними, якщо уряд України продовжить надавати гарантії підтримки учасникам ринку у випадку внутрішньої або зовнішньої фінансової кризи. Розглядаючи це питання з точки зору короткострокової перспективи, слід відмітити постійну нестабільність фінансового ринку України, але в середньо- і довгостроковому періоді подібного роду підхід здатний створити дійсно стабільну ефективно функціонуючу банківську систему.